

Regler för disputationsakten och kompetenskrav på opponent, ordförande samt betygsnämndens sammansättning

- Dessa regler grundar sig på:**
- Högskoleförordningen (SFS 1993:100)
  - Förordning om ändring i högskoleförordningen (1993:100) SFS (2010:1064)
  - Fakultetsnämndens beslut 2002-11-06, 2007-06-21, 2008-06-17, 2011-05-03, 2013-10-23, 2014-01-30, 2015-05-27, 2021-06-09

Disputation

6 kap 33 § HF: Av examensbeskrivningen för doktorsexamen och konstnärlig doktorsexamen framgår att det för dessa examina krävs bland annat en godkänd doktorsavhandling. Doktorsavhandlingen ska ha försvarats muntligen vid en offentlig disputation. Vid disputationen ska det finnas en opponent. Förordning (2010:1064).

Betyg på doktorsavhandling

6 kap 34 Vid betygssättning av doktorsavhandlingen ska minst en person delta som inte är verksam vid den högskola där doktoranden examineras. Förordning (2010:1064).

Lokala regler

Fakultetsnämnden beslutar om tid och plats för disputationen. Disputationen ska tillkännages senast tre terminsveckor innan disputationsdagen. Vid tillkännagivandet ska doktorsavhandlingen finnas tillgänglig vid universitetet i tillräckligt antal exemplar för att det ska vara möjligt att göra en tillfredställande granskning av avhandlingen vid disputationen. Upplagan ska planeras så att den även omfattar de exemplar som föreskrivs i den av fakulteten beslutade distributionslistan. Fakultetsnämnden ska besluta om minsta antal exemplar inför disputationen och om ersättning för kostnaderna för framställning av denna upplaga.

Lokala regler opponent

Vid disputationen ska det finnas en opponent. För att säkerställa en tillfredsställande kvalitet i granskningen av doktorsavhandling bör till opponent utses en internationellt framstående forskare inom relevant ämnesområde med erfarenhet av att handleda och examinera doktorander och med ett aktivt publicerande. Opponenten ska vara docent eller professor. Om opponenten inte är docent eller professor måste dispens sökas hos dekanus innan anmälan om disputation lämnas in. Opponent utses av fakultetsnämnden efter förslag från berörd avdelning. Samråd ska ha skett med berörda handledare och jäv får inte föreligga. Se Riktlinjer om jäv för opponent, granskare och betygsnämndsledamot. Arvode utgår för uppdraget med den summa som rektor beslutat och berörd avdelning ansvarar för att arvodet betalas ut.

Lokala regler betygsnämnd

En doktorsavhandling ska bedömas med något av betygen underkänd eller godkänd. Vid betygssättningen ska hänsyn tas till innehållet i avhandlingen försvaret av denna och för examen gällande lärandemål.

Betyg för en doktorsavhandling ska beslutas av en betygsnämnd. Betygsnämnden ska bestå av tre eller fem ledamöter och en majoritet av ledamöterna ska utses bland forskare utanför den egna fakulteten. Båda könen bör vara representerade i betygsnämnden. En majoritet av

ledamöterna ska ha erfarenhet av att handleda och examinera doktorander, ha ett aktivt publicerande, samt vara docenter eller professorer. Om undantag ska göras ska dispens sökas hos dekanus innan anmälan om disputation inlämnas.

Den som har varit handledare för doktoranden eller på annat sätt anses jävig får inte ingå i nämnden. Se Riktlinjer om jäv för opponent, granskare och betygsnämndsledamot. Betygsnämnden är beslutför när alla ledamöter är närvarande. För att säkerställa att betygsnämnden blir beslutför har fakultetsnämnden rätt att utse ersättare vid förfall för ledamot.

Betygsnämnden ska efter avslutad disputationsakt sammanträda och besluta om betyg på avhandlingen. Huvudhandledaren närvarar vid sammanträdet och biträdande handledare kan ges möjlighet att närvara vid sammanträdet. Opponenten ska delta vid sammanträdet och avge muntligt yttrande över avhandlingen men inte delta i besluten. Detsamma gäller närvarande handledare. Betygsnämnden utser en ordförande inom sig och sammanträdet och beslut ska dokumenteras i ett protokoll som omedelbart justeras av samtliga ledamöter i betygsnämnden. Som betygsnämndens beslut ska den mening gälla som de flesta enar sig om. Betygsnämnden ska avgöra om beslutet ska motiveras samt om reservation ska redovisas. Protokollet lämnas till fakultetskansliet som sänder kopior till berörda parter samt originalet till diariet för arkivering.

Lokala regler ordförande för disputationsakten

Disputationen ska ledas av en ordförande. Ordförande utses av fakultetsnämnden efter förslag från berörd institution. Personen ska vara minst docent eller motsvarande. Samråd ska ha skett med berörda handledare och ämnesföreträdare. Ordföranden bör inte samtidigt vara ledamot av betygsnämnden.

Lokala regler disputationsakten

Fler än en disputation eller ett licentiatseminarium bör inte tillåtas på samma tid och dag inom fakulteten för naturvetenskap, teknik och medier. Disputation sker normalt under terminstid men kan ske inom två veckor efter vårterminens slut. Närvarande vid disputationen är opponenten, doktoranden (respondent), betygsnämndens ledamöter, ordföranden, huvudhandledaren och i regel biträdande handledare. Dessutom är intresserad allmänhet välkommen.

Huvudaktörer vid disputationen är opponent och respondent, men det är också viktigt att betygsnämndens ledamöter aktivt deltar i diskussionen om avhandlingen. Beskrivningen nedan av proceduren kan ses som en rekommendation. Avviker proceduren väsentligt från vad som nedan anges ska opponenten och respondenten på ett tidigt stadium informeras om detta.

1. Ordföranden hälsar de närvarande välkomna och presenterar respondenten, opponenten samt betygsnämndens ledamöter. Ordföranden redogör för var forskningen har bedrivits, vem/vilka som utöver respondenten har deltagit i projektet etc. Ordföranden upplyser de närvarande om att de kommer att beredas möjlighet att ställa frågor efter opponentens granskning. Ordföranden avslutar introduktionen med att överlämna ordet till respondenten, så att denne får möjlighet att kommentera eventuella formella fel i avhandlingen.

2. Här efter lämnar respondenten – och/eller i vissa fall opponenter – en kort sammanfattning av avhandlingen. I sammanfattningen tas bland annat upp problemställningar, uppnådda resultat och resultatens vetenskapliga och samhällsrelaterade intressen. Sammanfattningen gäller den aktuella avhandlingen och får inte vara enbart en föreläsning över aktuella forskningsproblem inom forskningsområdet. Sammanfattaren av avhandlingen ges respondenten möjlighet att kortfattat kommentera och komplettera sammanfattningen.
3. Opponenten diskuterar avhandlingen med respondenten genom att ställa frågor till denne. Frågorna ska huvudsakligen beröra det arbete som beskrivs i avhandlingen. Det får inte vara ett allmänt förhör. Ibland är det dock nödvändigt att, som bakgrund, förmedla kompletterande information. Opponenten förklarar granskningen avslutad. Under denna del av disputationen får åhörarna inte delta i diskussionen.
4. När opponentens granskning avslutats ska ordföranden bereda betygsnämndens ledamöter möjlighet att ställa frågor till respondenten. Därefter ges övriga närvarande möjlighet att ställa frågor och/eller kommentera avhandlingen.
5. Ordföranden tackar opponenter och respondenten på universitetets vägnar. Hela disputationsakten tar normalt ca 2 - 3 timmar.
6. Betygsnämnden sammanträder och meddelar snarast möjligt sitt beslut till respondenten efter disputationsakten.

Frågor besvaras av: **Fakultetskansliet.**